

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ*

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДІВ

(ВСТУПНІ ЗАУВАЖЕННЯ)

План, який подаю, обіймає такі ділянки: 1) Методика і допоміжні науки, 2) Бібліографія, 3) Історіографія, 4) Джерелознавство, 5) Видання джерел, 6) Конструкційні праці. План призначений для орієнтації, які є головні дезидерати української історичної науки взагалі. Найважливіші і можливі до виконання в теперішній час є такі теми: – до пунктів 1–4:

1. Методика історичних дослідів (др. Кордуба – частинно гевристика).
2. Приписи едиції джерел (за допомогою філологів).
3. Історичний атлас України (матеріал, др. Крип'якевич).
4. Бібліографія бібліографій історії України (частину матеріалу має Крип'якевич).
5. Підручна бібліографія (готує Крип'якевич).
6. Поточна бібліографія і літопис наукового руху – при Записках НТШ або працях Історично-філологічного Товариства в Празі.
7. Огляд укр[аїнської] історіографії (нове видання проф. Д. Дорошенка).
8. Джерелознавство України (др. Кордуба).
9. Спис архівів і інших збірок (частину др. Кордуба).

Виконання цього плану має особливе значення для дальшого розвитку української науки, бо ці підручники дали б дослідникам найпотрібніші вказівки в пошукуванні джерел і забезпечили б їх перед зайвою витратою енергії для самостійних розшуків; це допомогло б також відродженню української історіографії на Наддніпрянщині.

Щодо видання джерел план зазначає найважливіші групи джерел – для орієнтації. Треба б провести докладний огляд дотеперішніх видавництв і вирішити, які видання продовжувати, які нові створити, якими методами джерела видавати. При великому всеукраїнському плануванні треба брати під увагу всі епохи, щоб ні

* У збірнику “Іван Крип'якевич у родинній традиції, науці, суспільстві” (Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. Вип. 8, 2001) опубліковано додатком до листування І. Крип'якевича з О. Оглоблиним виявлений в архіві Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України документ на двох аркушах “Історія України. Організація наукових дослідів (Вступні зауваження)”. Інвентарний опис архіву І. Крип'якевича, складений Я. Федорук (2005), допоміг виявити продовження цього документа під цим же заголовком ще на трьох аркушах. Повний текст документа надсилався для обговорення до Києва (О. Оглоблину, Н. Полонській-Василенко) і до Праги (Д. Дорошенкові). Він засвідчує наміри провідних репрезентантів української історичної науки тієї складної воєнної доби за всяку ціну зберегти і примножити її надбання на перспективу. Друкуємо цей документ в повному обсязі, включно з уже попередньо публікованою початковою частиною тексту, із збереженням особливостей мови оригіналу. – Ф. С.

одна не залишилася без досліду – для цього би конечно провести евіденцію всіх істориків, що мають намір займатися видавництвами джерела між них праці розділити. Але, на мій погляд, головні досліди прийдеться скупчити на історії Української держави 17–18 ст. та на століттях 19–20, тому що до цих часів є найбільше невикористаних джерел, особливо на Наддніпрянщині, і що ці епохи мають велике виховно-національне значення, і врешті – для нав'язання традицій наукової роботи з 1920-их років. Перше місце повинні [посісти] джерела, що є останками державного життя України: договори, гетьманські універсали, акти української адміністрації, війська, суду і ін. (На початок, спільною працею кількох істориків, можна б видати, наприклад, реєстри гетьманських універсалів і ін. актів; видання універсалів і листів Б. Хмельницького приготує Крип'якевич).

Конструкційні праці – план вказує теми ширшого значення, з яких небагато дотепер виконано, а які потрібні для піднесення рівня нашої історіографії. Наші історики повинні перейти від причинків до синтетичних праць. Для цього треба виховати також молодше покоління дослідників.

На місце дотеперішньої анархії в історичних дослідках повинна прийти зорганізована праця. В теперішню пору треба обговорювати дезидерати української історіографії в різних центрах (Київ, Харків, Львів, Прага, Берлін) і взаємно інформувати себе про свої погляди; при кращих обставинах необхідний з'їзд істориків, де можна б вирішити головні питання. Дуже важливо зібрати від усіх істориків інформації, які праці у них підготовлені до видання і які їх плани на найближчі роки – такі звідомлення дали б змогу скласти реальний план нашої спільної роботи на дальший час.

Прошу в Вашому центрі провести дискусію над отсим планом (беручи під увагу його неповність і необов'язковість) і висловити Ваші погляди на потреби і форми організації історичних дослідів в майбутньому.

Львів, 22 квітня 1942
(Висилається до Києва і Праги)

Ів. Крип'якевич

Архів Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України. Оп. VI-Ф, № Г-2, арк. 120, 135.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДІВ

I. Методика і допоміжні науки.

1. Методика історичних дослідів, підручник
2. Едиція джерел – приписи
3. Допоміжні науки (дипломатика, палеографія, сфрагістика, хронологія, геральдика, нумізMATика, хронологія)
4. Словники мови (словянський, староукраїнський, латинський, російський, польський і ін.)
5. Історично-географічний словник України
6. Біографічний словник

7. Словник української старовини

8. Історичний атлас України

II. Бібліографія.

1. Бібліографія бібліографій історії України

2. Повна бібліографія іст[орії] України

3. Підручна бібліографія іст[орії] України

4. Поточна бібліографія – періодично

5. Літопис наукового руху – періодично

III. Історіографія.

1. Огляд української історіографії

2. Словник українських істориків

IV. Джерелознавство.

1. Підручник джерелознавства історії України

2. Опис архівів, музеїв, бібліотек і ін. збірок (з коротким описом і бібліографією)

V. Видання джерел (повні і в регестах).

1. Літописи (князівські, литовські, козацькі, інші)

2. Інскрипції

3. Договори (князівські, Укр[аїнської] держави 17–18 ст., держ[ави] 1917–20, інших держав про Україну)

4. Грамоти-дипломи (укр[аїнських] князів, лит[овських] в[еликих] кн[язів], польські)

5. Законодавчі пам'ятники (Руська Правда, Статут, Права, по котрим судився малор[осійський] нар[од] і ін.)

6. Акти соймів і соймиків

7. Акти лит[овської] і поль[ської] адміністрації України

8. Акти лит[овських] і поль[ських] судів України

9. Люстрації, ревізії, інвентарі

10. Гетьманські універсали і ін. акти

11. Акти адміністрації Укр[аїнської] держ[ави] 17–18 ст.

12. Акти і інструкції коз[ацьких] рад

13. Військові акти 17–18 ст. (реєстр війська і ін.)

14. Акти держ[авного] скарбу 17–18 ст.

15. Судові акти

16. Акти Запорозької Січі

17. Міські акти

18. Акти сіл

19. Церковні акти (митрополії, єпископств, парохій, монастирів)

20. Акти братств

21. Чужосторонні реляції про Україну (ватиканські, російські)

22. Мемуари, діярії

23. Приватна кореспонденція

24. Літературні джерела

25. ід. – джерела до іст[орії] 19–20 ст.

VI. Конструкційні праці.

1. Історія України (продовження М. С. Грушевського)

2. Університетський підручник іст[орії] України
3. Історія епох:
 - Слов'яни – початки організації держави
 - Київська держава
 - Галицько-волинська держава
 - В[елике] кн[язівство] литовське
 - Організації 16–17 ст.
 - Козацька держава – Гетьманщина
 - Запорозька Січ
 - Народні рухи 18–19 ст.
 - Організації 19 ст.
 - Держава 1917–1920
4. Історія держави
5. Історія політичних поглядів (гром. думки)*
6. Іст[орія] дипломатії
7. Іст[орія] війська і флоту
8. Іст[орія] устрою і права
9. Іст[орія] соціального ладу (класів)**
10. Іст[орія] міст і міщанства
11. Іст[орія] селянства
12. Іст[орія] козаччини
13. Іст[орія] шляхти
14. Іст[орія] церкви
15. Іст[орія] нар[одного] господарства
 - Іст[орія] хліборобства
 - Іст[орія] промисловости
 - Іст[орія] торгівлі
 - Іст[орія] комунікації
16. Іст[орія] культури
17. Іст[орія] науки
18. Іст[орія] освіти
19. Іст[орія] літератури
20. Іст[орія] мистецтва
21. Іст[орія] побуту
22. Іст[орія] зв'язків з ін[шими] Народами: Росією, Польщею, Німеччиною і ін.
23. Історична географія
24. Історія колонізації
25. Історична географія***
26. Історія земель
27. Історія міст і ін. осель
28. Монографії
29. Причинки

Львівська національна наукова бібліотека ім. В. Стефаника НАН України. Відділ рукописів. Фонд І. Крип'якевича. Спр. 154.

* дописано автором після 1944 р.

** дописано автором після 1944 р.

*** закреслено автором.